

УДК 336.22

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-87-11>

Сидоренко Р. В.

Луцький національний технічний університет

ПОДАТКОВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У статті досліджено ефективність податкового адміністрування суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу в Україні. На основі проведеного дослідження виявлено, що основними стримуючими чинниками у розвитку діяльності малого та середнього підприємництва в країні є громіздке нормативне забезпечення оподаткування діяльності малого та середнього бізнесу, складні форми звітності для звітування та недосконала система податкового адміністрування. Установлено, що основним завданням органів державної податкової служби замість консультування платників податків та контролю сплати ними податкових зобов'язань стало наповнення бюджетів різних рівнів та перекриття існуючого дефіциту у них. Це зумовило спротив серед суб'єктів господарювання та переведення ними частини своєї діяльності «у тінь». Для вирішення цієї проблеми запропоновано спростити форми звітності для малого та середнього бізнесу, вдосконалити та посилити консультативно-роз'яснювальну діяльність податкової служби та ліквідувати під час перевірок контролюючих органів обов'язковість нарахування штрафних санкцій незалежно від фактичних результатів перевірки.

Ключові слова: малий та середній бізнес, податкове адміністрування, звітність, спрощена система оподаткування, податкові перевірки.

Постановка проблеми. У країнах із розвинутою економікою малий бізнес виступає одним з основних джерел наповнення бюджетів різних рівнів, основою створення нових (безкоштовних для держави) робочих місць, рушійним чинником розвитку та впровадження у споживання нових товарів, робіт та послуг.

Для стимулювання створення нових і розвитку існуючих малих суб'єктів господарювання уряди застосовують різного виду пільги податкового характеру та спрощення під час ведення обліку і подання звітності, зменшуючи, таким чином, затрати часу малого бізнесу на дані аспекти діяльності.

Функціонування раціональної системи податкового адміністрування сприяє підвищенню ефективності та прибутковості діяльності суб'єктів господарювання. Особливо актуально це для фізичних осіб – підприємців та малих підприємств, у яких не завжди є фінансові можливості найняти спеціаліста з обліку та оподаткування. Тобто для даної категорії платників податків механізми розрахунку сум податкових зобов'язань та заповнення і подання форм звітності мають бути максимально спрощеними та зрозумілими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням удосконалення податкового адміністрування в Україні займалася низка вітчизняних учених-економістів: В.В. Бобиль, В.М. Кміть, М.І. Крупка, Р.Ю. Паславська, О.А. Топоркова та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На сучасному етапі функціонування світового ринку саме діяльність малих та середніх суб'єктів господарювання стає тим чинником, що допоможе відновити національну економіку та повернути її на рівень допандемічного періоду. Такі підпри-

ємства потребують державної підтримки для більш ефективного свого функціонування. Якісна система податкового адміністрування є одним із головних дієвих чинників такої підтримки.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є виявлення та ліквідація існуючих недоліків у взаємодії системи податкового адміністрування з малим та середнім бізнесом, що є важливою передумовою відновлення та подальшого розвитку вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу. За даними Світового банку [1], малі та середні підприємства (МСП) відіграють головну роль у більшості економік, особливо у країнах, що розвиваються. МСП представляють більше 90% усіх суб'єктів господарювання та створюють понад 50% усіх існуючих робочих місць. В економіках, що розвиваються, згідно з офіційними даними, МСП створюють понад 40% національного доходу. Якщо ж урахувати і «тіньовий сектор», то ці цифри будуть значно вищими. У сьогоdnішніх умовах господарювання МСП створюють сім із десяти нових робочих місць.

Світова організація торгівлі (СОТ) [2] оцінює частку МСП у ВВП розвинутих країн у 55%, а частку населення, що зайнята у МСП, – у 60–70%.

Фактичну ситуацію із зайнятістю населення України у малому бізнесі та його частку в національному ВВП подано в табл. 1.

Аналізуючи наведені дані, можна зробити висновок, що кількість зайнятого населення у малому та середньому бізнесі в Україні постійно зростає й уже перевищила середнє значення для розвинутих країн (понад 80%). Аналогічну тенденцію має й частка виготовленої продукції МСП: за вісім останніх років вона зросла на 8% і становить майже 2/3 від

Таблиця 1

Частка малого та середнього бізнесу України в робочих місцях та обсягах виготовленої продукції (товарів, послуг), 2010–2019 рр.

Роки	Кількість зайнятих працівників			Обсяг виготовленої продукції (товарів, послуг)		
	Загалом по країні (тис осіб)	З них в МСП		Загалом по країні (млрд грн)	Із них у МСП	
		тис осіб	% від загальної кількості		млрд грн	% від загальної вартості
2010	10 772,8	8 372,5	77,72	-	-	-
2011	10 164,5	7 715,5	75,91	-	-	-
2012	9 957,5	7 473,4	75,05	-	-	-
2013	9 729,1	7 345,3	75,50	2 593,3	1 456,6	56,17
2014	8 796,7	6 881,6	78,23	2 885,6	1 666,3	57,75
2015	8 180,0	6 471,4	79,11	3 449,9	2 010,0	58,26
2016	8 108,3	6 521,7	80,43	4 217,8	2 636,5	62,51
2017	8 141,0	6 580,1	80,83	5 329,0	3 289,6	61,73
2018	8 532,4	6 958,1	81,55	6 207,7	3 853,4	62,07
2019	9 017,8	7 409,5	82,17	6 981,9	4 478,8	64,15

Джерело: сформовано автором на основі [3]

усього виробництва країни. Зазначені показники свідчать про те, що і вітчизняний малий та середній бізнес порівняно із закордонними суб'єктами господарювання є надзвичайно важливим складником загальнонаціонального розвитку та добробуту.

Для підтримки та стимулювання розвитку діяльності МСП в Україні існує окрема спрощена система оподаткування, обліку та звітності, що може застосовуватися представниками малого бізнесу. Окремі їх складники можуть застосовуватися лише юридичними особами, інші – лише фізичними особами – підприємцями, а деякі – усіма суб'єктами господарювання, що відповідають певним вимогам.

Юридичні особи можуть використовувати у своїй діяльності спрощену фінансову звітність відповідно до П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» та сплату єдиного податку (3 і 4 групи платників) і подання податкової декларації платника єдиного податку [4].

Подавати спрощену фінансову звітність мають право юридичні особи, що підпадають під категорії «мікропідприємства» або «малі підприємства», які встановлені ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [5]. Відповідно до даного нормативного акту:

– мікропідприємствами є підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із трьох критеріїв: балансова вартість активів – до 350 тис євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тис євро; середня кількість працівників – до 10 осіб;

– малими підприємствами є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість

активів – до 4 млн євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн євро; середня кількість працівників – до 50 осіб.

Фізичні особи – підприємці (ФОП) можуть вибрати для своєї діяльності сплату єдиного податку за умови, якщо їхній дохід не перевищує 7 млн грн, а серед видів здійснюваної діяльності немає заборонених для спрощеної системи оподаткування. У такому разі якщо ФОП є платником єдиного податку I чи II групи, він подає податкову декларацію платника єдиного податку раз на рік, а якщо III групи – раз на квартал. Однак якщо ФОП залучає до діяльності найману робочу силу, то кількість внутрішньої документації та звітів значно зростає.

Якщо ж ФОП вирішив працювати на загальній системі, то він зобов'язаний подавати за результатами своєї роботи раз на рік податкову декларацію про майновий стан і доходи.

Одним з основних завдань спрощеної системи оподаткування є допомога новоствореному бізнесу у розвитку. Надаючи певні податкові пільги на початкових етапах діяльності платникам податків, держава несе деякі фінансові збитки через недоотримання податкових надходжень від платників єдиного податку (оскільки їх загальне податкове навантаження значно менше, ніж якби вони працювали на загальній системі оподаткування). Таким чином, можна зробити висновок, що держава стимулює до створення нових суб'єктів господарювання та, відповідно, нових робочих місць.

Порівнюючи вітчизняну практику з існуючим передовим світовим досвідом, слід відзначити, що в Європейському Союзі (ЄС) із 2008 р. діє Акт про малий бізнес, що є основою для політики країн ЄС щодо малих та середніх підприємств.

Основними принципами даного Акту є: формування державної політики згідно з

принципом «Спочатку думаймо про мале», орієнтація органів державної влади на потреби МСП, полегшення доступу МСП до фінансування тощо.

У 2020 р. Офісом з просування експорту України на замовлення Європейського банку реконструкцій та розвитку (ЄБРР) та Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) було проведено дослідження щодо оцінки стану реалізації Акту про малий бізнес у країні «Україна: Акт про малий бізнес, країний профіль» [6].

Порівнюючи показники 2020 р. з 2016-м, автори відзначають, що «попри існуючі економічні та політичні труднощі Україна досягла значного прогресу за період оцінки завдяки постійному впровадженню реформ у таких сферах, як дерегуляція, державні закупівлі, уніфікація з нормативно-правовою базою ЄС, а також вдосконаленню власної інституційної та законодавчої бази політики у сфері МСП». Проте, незважаючи на всі позитивні зрушення, аналіз діяльності національних МСП продемонстрував, що найбільшими проблемами на шляху їх розвитку є адміністрування податків, регуляторний тиск та корупція.

За даними рейтингу Світового банку Doing Business, Україна має одні з найгірших показників щодо обсягів витрат часу на розрахунок та сплату податків серед країн Східної Європи (табл. 2). І хоча значення показника поступово зменшується, що є позитивною тенденцією, його загальний розмір свідчить про наявність суттєвих проблем у даному напрямі.

Оцінюючи сучасний реальний стан ефективності існуючої спрощеної системи обліку, оподаткування та звітності в Україні, за даними «Глобального дослідження Amway про підприємництво за 2018 рік», лише 7% опитаних українських респондентів назвали прийнятними податки для підприємницького середовища, 6% – зрозумілим нормативне регулювання діяльності, 2% – сприятливою економічною ситуацією. Для порівняння: дані показники у світі становлять 33%, 34% та 36% відповідно, у Європі – 26%, 26% та 29%.

За даними дослідження USAID «Щорічна оцінка ділового клімату 2016/2017» [8], понад 80% опитаних підприємців найважли-

вішими заходами державної політики щодо реформ у секторі малого бізнесу вважають «зменшення кількості документів, необхідних для ведення підприємницької діяльності (дерегуляція)» та «спрощення податкового адміністрування».

Згідно зі ст. 14 Податкового кодексу України, «адміністрування податків – це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їхніх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль над сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом» [9].

Досліджуючи існуючу національну систему адміністрування податків, М.І. Крупка, В.М. Кміть та Р.Ю. Паславська виділяють чотири основних види наявних проблем:

1) правові (пов'язані з дотриманням вимог податкового законодавства);

2) організаційні (проблеми, які виникають на етапі організації процесу адміністрування податків);

3) соціально-психологічні (спричинені конфліктом інтересів фіскальних органів і платників податків);

4) економічні (пов'язані з недостатньою економічною ефективністю функціонування системи адміністрування податків) [10].

На думку В.В. Бобиля та О.А. Топоркової, «інвестиції в покращення якості адміністрування – це питання збільшення податкових надходжень, інструмент розвитку малого бізнесу та сприяння економічному зростанню держави на макроекономічному рівні» [11].

В основі низької ефективності податкового адміністрування лежить те, що його учасники ставлять перед собою протилежні цілі: суб'єкти господарювання намагаються зменшити суми податкових платежів та зборів; контролюючі органи, своєю чергою, – максимізувати суми надходжень до бюджетів та фондів.

Головною проблемою на сучасному етапі ринкових відносин стало те, що за рахунок податкового адміністрування держава намагається вирішити проблеми з пошуком необхід-

Таблиця 2

Час, що витрачається на сплату податків на рік у країнах Східної Європи в 2014–2020 рр., годин

Країна	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Україна	390	350	350	355,5	327,5	327,5	328
Польща	286	286	271	271	260	334	334
Чехія	413	413	405	234	248	230	230
Словаччина	207	207	188	192	192	192	192
Угорщина	277	277	277	277	277	277	277
Румунія	200	159	159	161	163	163	163

Джерело: сформовано автором на основі [7]

них коштів для покриття дефіцитів бюджетів та фондів. Таким чином, системі адміністрування податків додають нову, соціально несправедливу, та не характерну їй функцію. Це призводить до унеможливлення існування дієвої податкової системи, що базується на принципі «всі чесно платять податки – держава прозоро витрачає отримані кошти».

Існування планів по штрафних податках під час перевірок для органів державної податкової служби, перевірка сум податкових зобов'язань відповідно до встановлених «коефіцієнтів податкового навантаження», тиск на платників податків під час подання ними звітності з від'ємними показниками податкового зобов'язання (наприклад, ПДВ) та інші ідентичні «ненормативні» елементи сучасної структури податкового адміністрування призводять до викривлення показників діяльності у звітності суб'єктів господарювання та пошуку ними можливостей ухилення від сплати податків у повному обсязі.

Ураховуючи те, що майже кожна перевірка органами ДПС завершується нараховуванням штрафних санкцій на платника податків (у значній своїй частині по фіктивних причинах, оскільки перевіряючим необхідно виконувати поставлені плани), то суб'єкти господарювання потрапляють у ситуацію, коли їм необхідно сплачувати податкові зобов'язання двічі: власне після нараховування і після «донарахування» за результатами перевірок контролюючих органів. Це призводить до зайвих витрат у господарській діяльності. Незаконність дій під час проведення перевірки доволі часто успішно оскаржується у суді, однак ведення судового позову також призводить до нових витрат коштів. Тому в деяких випадках, особливо якщо сума нарахованих штрафних санкцій незначна, платники податків сплачують вигадані штрафи і не витрачають час та кошти на оскарження їхніх дій.

Особливо гостро ця проблема стоїть для представників малого бізнесу, що мають незначні суми своїх коштів та обмежений доступ до залучених (у зв'язку з їх високою вартістю).

Агресивна фіскальна політика ДПС призводить до того, що значна частина малого бізнесу йде «у тінь» для мінімізації офіційних

податкових платежів, оскільки під час проведення перевірок контролюючими органами незалежно від правильності ведення обліку та нараховування податкових зобов'язань вони все одно будуть змушені доплатити ще певні суми податків та зборів.

Для ліквідації такої ситуації необхідне впровадження на законодавчому рівні кроків щодо підвищення захищеності прав суб'єктів малого бізнесу та розширення інформаційно-консультаційного напрямку діяльності ДПС.

Щодо першої частини пропозиції, то основними складниками змін мають стати:

1) реальність сум нарахованих штрафів під час перевірок до виявлених порушень;

2) спрощення процесу відшкодування сум ПДВ;

3) ліквідація існуючої практики планів по штрафних та коефіцієнтів податкового навантаження.

Друга пропозиція має реалізовуватися шляхом створення окремих підрозділів в органах ДПС, що займатимуться винятково наданням роз'яснень положень чинного законодавства суб'єктам малого підприємництва. Це має бути інформування бажаючих відкрити власну справу щодо механізму початку її оформлення та вибору більш ефективнішої (для платника податку) системи оподаткування; допомога у заповненні форм звітності вже існуючим суб'єктам господарювання, що не мають власного бухгалтера; розповсюдження інформації щодо змін законодавчої бази діяльності суб'єктів господарювання тощо.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи проведене дослідження, слід відзначити, що існуюча система податкового адміністрування малого та середнього бізнесу в Україні є недосконалою та неефективною. Головними причинами цього є громіздке нормативне забезпечення оподаткування діяльності МСП, складні для заповнення форми звітності, агресивна фіскальна політика податкової служби та ін. Виявлені проблеми потребують нагального вирішення для підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання, що стає особливо актуальним для пришвидшення подолання країною економічного спаду, викликаного коронавірусною пандемією.

Список використаних джерел:

1. Small and medium enterprises (smes) finance: Improving SMEs' access to finance and finding innovative solutions to unlock sources of capital. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/sme/finance> (дата звернення: 28.04.2021).
2. World Trade Report 2016: Levelling the trading field for SMEs. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr16_e.htm (дата звернення: 26.04.2021).
3. Економічна статистика Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 19.04.2021).
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161> (дата звернення: 19.04.2021).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 19.04.2021).

6. Оцінка стану реалізації Акту про малий бізнес для Європи: «Україна: Акт про малий бізнес, країний профіль». URL: <https://www.oecd.org/global-relations/SMEPI-EaP-2020-Ukraine.pdf> (дата звернення: 19.04.2021).
7. Рейтинг простоти ведення підприємницької діяльності Doing Business. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/doingbusiness> (дата звернення: 19.04.2021).
8. Щорічна оцінка ділового клімату 2016/2017. URL: http://www.ier.com.ua/ua/sme_development/ABCA?pid=6094 (дата звернення: 19.04.2021).
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 19.04.2021).
10. Крупка М.І., Кміть В.М., Паславська Р.Ю. Система адміністрування податків в Україні: стан, проблеми та перспективи. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна*. 2016. № 26.2. С. 217–224.
11. Бобиль В.В., Топоркова О.А. Оподаткування малого бізнесу: нормативно-організаційний аспект. *Review of transport economics and management*. 2019. № 1(17). С. 35–47.

References:

1. Small and medium enterprises (smes) finance: Improving SMEs' access to finance and finding innovative solutions to unlock sources of capital. Available: <https://www.worldbank.org/en/topic/sme/finance> (accessed 28 April 2021).
2. World Trade Report 2016: Levelling the trading field for SMEs. Available: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr16_e.htm (accessed 26 April 2021).
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 19 April 2021). (in Ukrainian)
4. Ministry of Finance of Ukraine (2000) Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 25 "Sproshhena finansova zvitnistj" [Accounting Regulation (Standard) 25 "Simplified financial reporting"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161> (accessed 19 April 2021). (in Ukrainian)
5. Zakon Ukrayiny (1999) «Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini» [About accounting and financial reporting in Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (accessed 19 April 2021). (in Ukrainian)
6. Ocinka stanu realizaciji Aktu pro malyj biznes dlja Jevropy: «Ukraina: Akt pro malyj biznes, krajinniy profilj» [Assessment of the state of implementation of the Small Business Act for Europe: «Ukraine: Small Business Act, country profile»]. Available at: <https://www.oecd.org/global-relations/SMEPI-EaP-2020-Ukraine.pdf> (accessed 19 April 2021). (in Ukrainian)
7. Rejtyng prostoty vedennja pidpryjemnyckoji dijalnosti Doing Business [Doing Business Rating]. Available at: <https://www.doingbusiness.org/en/doingbusiness> (accessed 19 April 2021).
8. Shhorichna ocinka dilovogho klimatu 2016/2017 [Annual assessment of the business climate 2016/2017]. Available at: http://www.ier.com.ua/ua/sme_development/ABCA?pid=6094 (accessed 19 April 2021). (in Ukrainian)
9. Podatkovyj kodeks Ukrainy (2010) [Tax Code of Ukraine]. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed 19 April 2021). (in Ukrainian)
10. Krupka M.I., Kmit V.M., Paslavska R.Yu. (2016) Systema administruvannja podatkov v Ukraini: stan, problemy ta perspektivy [The system of tax administration in Ukraine: status, problems and prospects]. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine. The series is economic*, no. 26.2, pp. 217–224.
11. Bobyl V.V., Toporkova O.A. (2019). Opodatkuvannja malogho biznesu: normatyvno-orghanizacijnyj aspekt. [Small business taxation: regulatory and organizational aspect]. *Review of transport economics and management*, no. 1(17), pp. 35–47.

Сидоренко Р. В.

Луцкий национальный технический университет

НАЛОГОВОЕ АДМИНИСТРИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Резюме

В статье исследована эффективность налогового администрирования субъектов хозяйствования малого и среднего бизнеса в Украине. На основе проведенного исследования выявлено, что основными сдерживающими факторами в развитии деятельности малого и среднего предпринимательства в стране являются громоздкое нормативное обеспечение налогообложения деятельности малого и среднего бизнеса, сложные формы отчетности и несовершенная система налогового администрирования. Установлено, что основной задачей органов государственной налоговой службы вместо консультирования налогоплательщиков и контроля уплаты ими налоговых обязательств стало наполнение бюджетов разных уровней и перекрытия существующего дефицита в них. Это обусловило сопротивление среди субъектов хозяйствования и перевод ими части своей деятельности «в тень». Для решения этой проблемы предложено упростить формы отчетности для малого и среднего бизнеса, усовершенствовать и усилить консультативно-разъяснительную деятельность налоговой службы и ликвидировать при проверках контролирующих органов обязательность начисления штрафных санкций вне зависимости от фактических результатов проверки.

Ключевые слова: малый и средний бизнес, налоговое администрирование, отчетность, упрощенная система налогообложения, налоговые проверки.

Sydorenko Roman

Lutsk National Technical University

TAX ADMINISTRATION OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS ACTIVITIES IN UKRAINE

Summary

The article examines the effectiveness of tax administration of small and medium-sized businesses in Ukraine. Small and medium-sized businesses in Ukraine, as well as around the world, play an important role in the country's economy. State support for existing small businesses and incentives to create new businesses makes it possible to increase revenues from taxes and fees to the budgets of various levels, create new jobs without spending public funds, promote new products and services, help citizens express themselves. etc. In Ukraine, in such entities, more than 80% of all employees work and they produce about 65% of the total cost of manufactured products in the country. These shares have tended to grow steadily in recent years. To support such businesses, the government has created a simplified taxation system and simplified financial reporting. Based on the study, it was found that the main constraints in the development of small and medium enterprises in the country are cumbersome regulatory support for taxation of small and medium businesses, complex reporting forms and imperfect system of tax administration. Ukraine is one of the last places in Europe in terms of the time a taxpayer has to spend calculating tax liabilities, paying taxes and fees, and filling out reporting forms. It was established that the main task of the state tax service, instead of advising taxpayers and controlling their payment of tax liabilities, was to fill the budgets of various levels and cover the existing deficit. This led to opposition among businesses and the transfer of part of their activities "in the shadows". To solve this problem, it is proposed to simplify reporting forms for small and medium-sized businesses, improve and strengthen the advisory and explanatory activities of the tax service and eliminate the obligation to impose penalties on inspections of regulatory authorities, regardless of the actual results of the inspection. Improving the tax administration of such businesses will make it easier for the national economy to end the global economic crisis caused by the pandemic and to speed up the recovery and growth of domestic production and consumption.

Keywords: small and medium business, tax administration, reporting, simplified taxation system, tax audits.

НАШІ АВТОРИ

1. **Баранов Сергій Миколайович** – аспірант Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
2. **Ворошилова Ганна Олександрівна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу Київського національного університету культури і мистецтв
3. **Глубіш Леся Ярославівна** – кандидат економічних наук, доцент, Львівський національний аграрний університет
4. **Горова Ксенія Олександрівна** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та оподаткування Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
5. **День Цівень** – аспірант Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
6. **Желуденко Крістіна Володимирівна** – асистент кафедри будівництва Херсонського державного аграрно-економічного університету
7. **Іванова О. І.** – студент Національного університету харчових технологій імені В. В. Докучаєва
8. **Канаш Олеся Єгорівна** – магістр, аспірант Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
9. **Костенко Анна Миколаївна** – аспірант Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова» Національної академії наук України
10. **Ніколаєнко Ірина Володимирівна** – старший викладач Національного університету харчових технологій
11. **Парсяк Володимир Никифорович** – доктор економічних наук, професор, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
12. **Сидоренко Роман Вікторович** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту Луцького національного технічного університету
13. **Слава Світлана Степанівна** – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки і підприємництва Ужгородського національного університету
14. **Чиняк Віталія Віталіївна** – аспірант Ужгородського національного університету
15. **Юхно Альона Сергіївна** – кандидат економічних наук, асистент кафедри управління земельними ресурсами та кадастру Харківського національного аграрного університету